

GENÇLERİN ZİHİNLERİNİ MEŞGUL EDEN KONULAR FARKLILAŞIYOR MU?

Sezin BAŞBUĞ¹

ÖZET

Ergenlik dönemi birçok kuram ve yaklaşıma konu olmuş; bu dönemdeki değişiklik ve gelişmelerin nedenleri ve nasıl ortaya çıktığı da birçok araştırma tarafından açıklanmaya çalışılmıştır. “Ergenlik döneminde zihni meşgul eden konular”, ergenlik dönemindeki bir bireyin endişe uyandıran düşüncelerinin olduğu bu dönemde, zaman alan ve duygularını etkileyen, hayatındaki önemli konular olarak tanımlanmıştır (Şahin ve Şahin, 1995). Şahin ve Şahin’in (1995) yaptığı çalışma ile Andiç’in (2013) yaptığı araştırma sonuçlarının karşılaştırıldığı bu çalışmada, ergenlik döneminde zihni meşgul eden konuları düşünme sıklığında 18 yıl sonra ne gibi farklılıklar olduğu incelenmiştir. Şahin ve Şahin (1995) tarafından geçerlik ve güvenilirliği yapılan, ölçeği oluşturan 40 maddenin 1995 ve 2013 yıllarında ergenlerin zihinlerini ne sıklıkta meşgul ettiğini incelemek amacıyla maddelerden alınan ortalama değerler ve standart sapmalar incelenerek ortaya çıkan benzerlik ve farklılıklar üzerinde durulmuştur. Sonuçlar psikolojik, kültürel, sosyal ve siyasi etkiler açısından değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Gençlik, ergenlik dönemi konuları, zihni meşgul eden konular

Başbuğ, S. (2014). Gençlerin Zihinlerini Meşgul Eden Konular Farklılaşıyor mu?. *Nesne*, 2(4), s. 21-30.

---

¹ Araştırma Görevlisi, Ankara Üniversitesi, DTCF, Psikoloji Bölümü, sezinbasbug(at)gmail.com

Yazar Notu: Katkılarından dolayı Prof. Dr. Nesrin Hisli Şahin'e teşekkür ederim.

Yazar Notu: Bu çalışma, yazarın yüksek lisans tezinden yararlanarak, 18 Aralık 2013 tarihinde A.Ü. Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Psikoloji Bölümü tarafından düzenlenen "Psikoloji Penceresinden Türkiye'de 2013: Özgürlük ve Ayrımcılık Temelinde Fiziksel ve Psikolojik Şiddet" başlıklı sempozyumda yaptığı sunumun genişletilmiş metin halidir.

THE CONCERNS OCCUPYING YOUTHS' MINDS ARE BECOMING DIFFERENT?

ABSTRACT

Puberty has subjected to many theories and approaches; the reasons of changes and developments in this period and how they have occurred have also been tried to explain by many studies. "The concerns occupying mind in puberty" are defined as time-consuming and impressive and important matters in youths' life in the period that they have thoughts arousing anxiety (Şahin and Şahin, 1995). In this study, which compares Şahin and Şahin's (1995) study with Andic's (2013) research results, it is investigated that what kinds of differences are seen after 18 years later when there are too many matters occupying mind in puberty. To investigate how often 40 items, which were determined the validity and reliability of it and were formed its scale by Şahin and Şahin in 1995, occupy adolescents' minds in 2013, average values and standard deviation of items have been analyzed and put emphasis on emerging similarities and differences. Results were evaluated in terms of psychological, cultural, social and political effects.

Keywords: Youth, puberty issues, concerns occupying mind.

İnsan yaşamının en dinamik, en hayalperest, en cesur, en romantik ve belki de en verimli döneminin incelenmesi, gençliğin incelenmesi anlamına gelmektedir (Tuncay, 2000). Her gelişim döneminin insan hayatında ayrı bir yeri vardır. Ancak bu gelişim dönemlerinden gençlik olarak da ifade edebileceğimiz ergenlik dönemi, çocukluk ve yetişkinlik arasında köprü görevi gören, yetişkin yaşamının koşullarını belirlemede, hayati değer taşıyan adımların atıldığı, son derece önemli bir gelişim dönemidir (Karancı, Gençöz ve Bozo, 2011). Ergenlik dönemi birçok kuram ve yaklaşıma konu olmuş; bu dönemdeki değişiklik ve gelişmelerin nedenleri ve nasıl ortaya çıktığı da birçok araştırma tarafından açıklanmaya çalışılmıştır.

Ergenlik dönemi ile ilgili yapılan tanımlamalar ve araştırmalar Antik Çağ'dan beri devam etmektedir. Aristo'ya göre gençler, akla uygun olmayan, dürtülerini kontrol edemeyen ve tutkularına yenik düşen, eleştirilmeyi kabul etmeyen yaratıklarken aynı zamanda da cesur, iyimser ve başarı isteği olan bireylerdir. Sokrates'e göre gençler, kötü davranışlara sahip olan, otoriteye saygı duymayan ve lüks düşkünü olan kişilerdir. Platon ise gençliğin bir tür ruhsal sarhoşluk dönemi olduğunu ifade etmiştir (Dacey ve Travers, 1996; Muuss, 2006). "Ergenlik döneminde zihni meşgul eden konular", ergenlik dönemindeki bir bireyin endişe uyandıran düşüncelerinin olduğu bu dönemde, zaman alan ve duygularını etkileyen, hayatındaki önemli konular olarak tanımlanmıştır (Şahin ve Şahin, 1995). Ergenlik dönemindeki gençlerle yapılan araştırmalar, ergenlerin zihinlerini meşgul eden konuların, yetiştikleri kültüre, yer aldıkları yaş grubuna, cinsiyetine, eğitim hayatının devam edip etmemesine, anne-baba tutumlarına, ergenin zekasına ve mizacına, çevresi tarafından kabul edilme derecesine göre değiştiğini göstermiştir. Araştırmalardaki ortak sonuçlara bakıldığında ise ergenlerin üzerinde en sık düşündükleri konunun gelecekte ne yapacakları; istedikleri okula girip, istedikleri mesleği edinip edinemeyecekleri olduğu görülmektedir (Kulaksızoğlu, 2001). Ergenlerin sorunlarının yoğunlaştığı bir diğer alan ise kişisel ve psikolojik ilişkilere. Kişilerarası ilişkilerinin yanında, ergenlik dönemi yaşamın en sağlıklı dönemleri arasında olmakla birlikte ergenler bağımsızlıklarını kazandıkça, çok sayıda sağlık riskiyle de karşı karşıya kalabilmektedirler (Bee ve Boyd, 2009; Kulaksızoğlu, 2001).

Diğer gelişim dönemleriyle karşılaştırıldığında, ergenlik döneminde riskli davranışlar, çok daha yaygındır. Bu durumun birkaç önemli nedeni olabilir. Riskli davranışların yaşlılar arasında kabul görmeyi arttırması ve anne baba ve diğer otorite figürlerinden özerkleşmeyi kolaylaştırması yaygın nedenler arasındadır (Jessor, 1998). Dolayısıyla sağlık bakımı, heyecan arama, alkol, uyuşturucu ve sigara kullanımı önemli risk alanları arasında yer almaktadır.

Ergenlerin bu önemli gelişim döneminde, toplumsal, ulusal, evrensel konulara ve politikaya da ilgileri artar. Çok yüzeysel olarak edindiği yeni bilgilerle ve ödünc aldığı görüşlerle birlikte kendilerinden daha büyük kişilerle tartışmalara girebilirler. Duygu ve düşüncelerini inanarak savunurlar ve bu dönemde haksızlıklara karşı acımasız bir tutum sergileyebilirler. Hayatın gerçeklerine ya da

koşullarına pek fazla aldırmadan toplumsal düzenin birden değişmesini, eşitsizliklerin bir anda ortadan kalkmasını isteyebilir ve zihinleri sürekli bu tür konularla meşgul olabilir (Yörükoğlu, 2004).

Erikson'un (1959) gelişim dönemleri kuramına göre ergen, kimlik kazanmaya karşı rol karmaşası ve yakınlığa karşı yalıtılmışlık dönemi yaşamaktadır. Erikson, bireylerin kimlik kazanımıyla birlikte diğer insanlarla yakın ilişkiler kurmaya ve bağlılık yaşamaya hazır olduklarını belirtmiştir. Dolayısıyla ergenlik döneminde, cinsel dürtülerin de artmasıyla birlikte, karşı cinsle olan ilişkiler ve deneyimlerin, ergenlerin günlük yaşamlarında zihinlerini en sık meşgul eden konular arasında yer aldığı düşünülebilir.

Ergenlik dönemindeki bireylerin zihinleri genelde kişisel gelecek kaygılarıyla ilgilidir. Bu dönemde ergen bireylerin zihinleri; eğitim süreci, sınavlar ve meslek seçimleri ile meşguldür. Sigara ve alkol kullanımı gibi toplum tarafından kabul görmeyen alışkanlıklar, ülke nüfusunun artması, nükleer savaş ve AIDS problemi gibi kendilerini doğrudan etkilemeyen konular ergen bireylerin zihinlerinde daha az yer kaplamaktadır (Andiç, 2013).

Ergenlik döneminde, bazı bireyler daha çok akademik başarıları ile ilgilidir. Ancak bazı bireylerde kaygılar farklılaşabilir. Kim olduğu, neye benzediği ya da fiziksel görünüş bu kaygıların en yaygın olanlarından. Bununla birlikte alkol, sigara, madde kullanımı gibi alışkanlıklar; aile, akran ya da karşı cinsten bireylerle olan ilişkiler; ya da sağlık, ekonomi, din, politika gibi konularla ilgili düşünceler bu dönemde zihinde yer alan diğer kaygılara olarak düşünülebilir. Bu konularla hem zihinsel hem de davranışsal boyutta, yoğun olarak uğraşmaktadırlar.

Şahin ve Şahin'in (1995) yaptığı çalışma ile Andiç'in (2013) yaptığı araştırma sonuçlarının karşılaştırıldığı bu çalışmada, ergenlik döneminde zihni meşgul eden konuları düşünme sıklığında 18 yıl sonra ne gibi farklılıklar olduğu incelenmiştir. Şahin ve Şahin (1995) tarafından geçerlik ve güvenilirliği yapılan, Ergenlik Konuları Ölçeği'ni oluşturan 40 maddenin 1995 ve 2013 yıllarında ergenlerin zihinlerini ne sıklıkta meşgul ettiğini incelemek amacıyla maddelerden alınan ortalama değerler ve standart sapmalar incelenerek ortaya çıkan benzerlik ve farklılıklar incelenmiştir.

Yöntem

Örneklem

Andiç (2013) tarafından yapılan araştırmanın örneklemini, 2012-2013 eğitim ve öğretim yılında; lisede (9, 10, 11 ve 12. sınıflar) ve üniversitede okumakta olan kız ve erkek öğrencilerden oluşmaktadır. Örneklem dağılımında düşük, orta ve yüksek sosyoekonomik düzeyleri dengelemek amacıyla farklı türlerde lise, üniversite ve yüksekokullar tercih edilmiştir. Adı geçen okullardaki öğrencilerin

sınıfları seçkisiz olarak belirlenmiştir. Katılımcılar gönüllülük esasına uygun olarak araştırmaya dahil edilmişlerdir. 490 katılımcıdan oluşan örnekleme 197 erkek (%40,2) katılımcı ve 293 (%59,8) kadın katılımcı bulunmaktadır. Katılımcıların yaşları 14 ile 21 arasında değişmekte olup yaş ortalaması 17.26'dır ($S = .71$).

Şahin ve Şahin (1995) tarafından yapılan araştırmanın örnekleme, alt-orta-üst sosyoekonomik düzeyi temsil eden 6 farklı orta öğretim okulunda öğrenim gören 471(%49,2) kadın 486(%50,8) erkek olmak üzere toplam 957 öğrenciden oluşmaktadır. Yaşları 11 ile 19 arasında değişen katılımcıların yaş ortalaması 14.94'tür ($SS=2.02$).

Veri Toplama Aracı

Ergenlik Konuları Ölçeği (EKÖ)

Orijinal formu 30 maddeden oluşan ölçek, Violato ve Holden (1988) tarafından geliştirilmiştir. 1989 yılında Violato tarafından revize edilmiştir (akt. Şahin ve Şahin, 1995). Ölçeğin Türkçeye uyarlanması esnasında, revize edilen orijinal formda yer alan 30 maddeye, ergenlerin sıklıkla üzerinde durduğu konulardan oluşan 10 madde daha eklenerek 40 maddelik likert tipi bir ölçek oluşturulmuştur (Şahin ve Şahin, 1995). "Seriousness of Concerns Scale" isimli orijinal ölçek, Türkçe formunda 40 maddelik olan "Ergenlik Konuları Ölçeği" (Adolescent Concerns Scale) adını almıştır. 4'lü likert tipi bir ölçek olan Ergenlik Konuları Ölçeği "1= asla, 2=bazen, 3= sık sık, 4=çok sık" olarak derecelendirilmektedir. Ölçek; sosyal kimlik konuları ($\alpha=.73$), ulusal ve evrensel konular ($\alpha=.76$), kişilerarası ilişkiler konuları ($\alpha=.75$), kişisel gelecek konuları ($\alpha=.69$) ve madde kullanımı ($\alpha=.48$) olmak üzere beş faktörden oluşmaktadır (Şahin ve Şahin, 1995). Andiç'in (2013) çalışmasında toplam ölçeğin Cronbach's alfa katsayısı .90 olarak bulunmuştur.

Bulgular

Şahin ve Şahin'in (1995) araştırması ile Andiç'in (2013) araştırma sonuçları karşılaştırılmıştır. Gençlerin zihinlerini meşgul eden konuları düşünme sıklığında ne gibi benzerlik ve farklılıklar olduğunu incelemek amacıyla Ergenlik Konuları Ölçeği maddelerinden alınan ortalama puanlar ve standart sapmalara Tablo 1'de yer verilmiştir.

Tablo 1'den de takip edilebileceği gibi her iki çalışmanın ortak sonuçları incelendiğinde, iyi bir eğitim almak, kariyer kararı, üniversite giriş sınavını geçmek gibi maddeleri içeren kişisel gelecek ile ilgili konular ergenlerin zihinlerini en sık meşgul eden 10 madde arasında iken; alkol, madde kullanımı gibi maddeler ise en az sıklıkla zihinlerini meşgul eden maddeler olarak ifade edilmiştir.

Cinsel duygularım 1995 yılında yapılan çalışmada ergenlerin zihinlerini en sık meşgul eden 32. madde (ort=2.12, SS=1.03) iken 2013 yılında zihinlerini en sık meşgul eden 33. madde (ort=1.94, SS=1.01) olmuştur.

Tablo 1. Ergenlik Döneminde Zihni Meşgul Eden Maddelere İlişkin Ortalama ve Standart Sapmalar

Düşünme sıklığı sıralaması		2013 Yaş Ort.: 17.26 SS: .76		1995 Yaş Ort.: 14.94 SS: 2.02		
2013	1995	Ort.	S	Ort.	S	
1.	9.	Okulu bitirdiğimde bir işimin olması	3.34	.92	2.99	1.09
2.	1.	İyi bir eğitim almak	3.24	.88	3.43	.86
3.	11.	Kariyer kararı	3.19	.92	2.96	.98
4.	2.	Üniversite giriş sınavını geçmek	3.16	1.04	3.32	1.02
5.	5.	Ailem ile iyi geçinmek	3.15	.99	3.03	1.07
6.	13.	Para kazanmak	3.10	.95	2.87	1.01
7.	28.	Özel okul/lise giriş/üniversite sınavını geçmek	3.08	1.07	2.33	1.25
8.	3.	Eğitimimi sürdürmeyi düşündüğüm okul	3.05	.93	3.15	.97
9.	10.	Arkadaşlarımla iyi geçinmek	3.01	.94	2.99	.93
10.	7.	Aile üyelerinden birinin sağlık problemleri	2.94	1.13	3.02	1.04
11.	8.	Okuldaki başarıım	2.94	.94	3.01	.98
12.	6.	Anne babam ile iyi geçinmek	2.94	.98	3.03	1.07
13.	17.	Kişisel görünüşüm	2.89	.91	2.68	1.03
14.	4.	Okuldaki derecem	2.70	.89	3.06	.87
15.	18.	Ekonomik durumum	2.70	.97	2.62	1.06
16.	21.	İnsanlarda görülen bencillik	2.67	.98	2.58	.99
17.	18.	Güzel kıyafetlere sahip olmak ve iyi giyinmek	2.67	1.03	2.62	1.08
18.	26.	Boyum ve kilom	2.65	1.04	2.44	1.05
19.	16.	Erkek ve kız kardeşlerimle iyi geçinmek	2.57	1.03	2.70	1.13
20.	24.	Dini konular	2.55	1.06	2.55	1.05
21.	12.	Dünyadaki yoksulluk ve adaletsizlik	2.52	.96	2.92	.99
22.	29.	Randevulaşmak ve randevuya gitmek	2.42	.93	2.20	1.05
23.	31.	Yalnızlık	2.31	1.05	2.16	1.02
24.	33.	Toplumumuzdaki politik/siyasi olaylar	2.24	1.03	2.11	.99
25.	20.	Dünyadaki açlık	2.22	.88	2.59	.95
26.	22.	Gerçekten neye benzediğimi keşfetmek	2.21	1.02	2.58	1.01
27.	14.	Çevrenin yok olması	2.18	.93	2.82	.98
28.	27.	Ben ve arkadaşlarım arasındaki rekabet	2.14	1.00	2.35	1.06
29.	15.	Sağlık problemlerimin olması	2.12	1.08	2.72	1.05
30.	34.	'Ben kimim?' ile ilgili sorular	2.12	1.00	2.08	1.01
31.	25.	Dünya barışı ve silahsızlanma	2.10	.97	2.45	1.10
32.	23.	Daha popüler olmak	2.08	1.01	2.58	1.09
33.	32.	Cinsel duygularım	1.94	1.01	2.12	1.03
34.	37.	Okuldayken yarı zamanlı bir işe sahip olmak	1.87	1.01	1.64	.91
35.	39.	Madde Kullanmak	1.76	.96	1.16	.51
36.	30.	Ülkemin nüfus oranının artması	1.75	.88	2.19	.98
37.	35.	Nükleer savaş	1.74	.83	2.03	.98
38.	40.	Alkol almak	1.55	.91	1.12	0.48
39.	38.	Sigara içmek	1.44	.90	1.20	.59
40.	36.	AİDS problemi	1.38	.77	1.78	1.02

Not: 1. Sütun 2013 yılında gençlerin en sık düşündüğü maddeden en az sıklıkla düşündüğü maddelere doğru sıralanmıştır. 2. Sütun ise maddenin en sık düşünülen kaçınıcı madde olduğunu göstermektedir.

Para kazanmak maddesi 1995 yılında, zihinleri en sık meşgul eden 13. madde (ort=2.87, SS=1.01) iken günümüzde 6.madde (ort=3.10, SS=.95); ekonomik durumum 18.madde (ort=2.62, SS=1.06) iken günümüzde 15. madde (ort:2.70, SS=.97) olarak sıralamada yerini almıştır. Ayrıca *okuldayken yarı zamanlı bir işe sahip olmak* maddesi 1995 yılındaki çalışmada 37.madde (ort=1.64, SS=.91) iken 2013 yılındaki çalışmada 34.madde (ort=1.87, SS=1.01) olmuştur.

İnsanlarda görülen bencillik 21. madde(ort=2.58, SS=.99) iken 16. madde(ort=2.67, SS=.98); *yalnızlık* ise 32. madde (ort=2.16, SS=1.02) iken 2013 yılında, 23. madde (ort=2.31, SS=1.05) olmuştur. *Ülke nüfusunun artması* konusu zihinleri meşgul eden 33. madde(ort=2.19, SS:.98) iken günümüzde 36.madde(ort=1.75, SS=.88) olmuştur.

1995 yılında, *dini konular* ergenlerin zihnini en sık meşgul eden 24. madde (ort=2.55, SS=1.05) iken 2013 yılında 20.madde (ort=2.55, SS=1.06) olmuştur. *Toplumumuzdaki politik/siyasi olaylar* konusu 1995 yılındaki çalışmada, ergenlik dönemindeki bireylerin zihinlerini meşgul eden 33. madde (ort=2.11, SS=.99), 2013 yılında ise zihinlerini en sık meşgul eden 24.madde (ort=2.24, SS=1.03) olarak görülmektedir.

Sonuç ve Öneriler

Ülkemizde ilk olarak 1995 yılında Şahin ve Şahin tarafından, 2013 yılında ise Andiç tarafından gerçekleştirilen ergenlik döneminde zihni meşgul eden konularla ilişkili olan her iki çalışmanın da ortak sonuçları incelendiğinde, yaklaşık 18 yıl sonra da kişisel gelecek ile ilgili konuların ergenlerin zihinlerini en sık meşgul eden 10 madde arasında yer aldığı görülmektedir. Bulgularda "okulu bitirdiğimde bir işimin olması" maddesinin 2013 yılında da yüksek ortalamaya sahip olması, içinde bulunduğumuz sistemin ergenler ve gençler tarafından nasıl algılandığının çok güzel bir ifadesidir diyebiliriz. Diğer taraftan alkol, madde kullanımı gibi maddeler ise en az sıklıkla zihinlerini meşgul eden konular olarak ifade edilmiştir. Günümüzde sıklıkla gündeme gelen, cinsellik, din, toplumdaki siyasi olaylar, ekonomik konular ile ilgili olarak iki çalışma arasındaki farklılıklar incelendiğinde ise bazı sonuçların oldukça dikkat çekici olduğu görülmüştür.

Ergenlik dönemi yetişkin olma sürecinde, cinsellekle ilgili değerlerin geliştirildiği ve cinsel davranışlara yönelik kararların verildiği önemli bir gelişim dönemidir. Toplumumuzda üzerinde konuşulmaktan ve ifade edilmekten çekinilen cinsellik konusu, 1995 yılında zihinleri en sık meşgul eden 32.madde iken 18 yıl sonra günümüzde hala ifade edilmekten çekinilen; düşünülme sıklığı en az olan maddeler arasında yer almıştır.

Dünyada, özellikle ülkemiz gibi müslüman ülkelerde, dini kurallar, ön yargılar, tabular, örf ve adetler bireylerin cinsellik ile ilgili düşünce, duygu ve

davranışlarında büyük ölçüde egemen olabilmektedir. Cinsellik, Türk toplumunda konuşulmasının ayıp olduğu, cinsel arzuların günah olduğu, evlilik öncesindeki cinsel ilişkilerin yasak ve başlı başına tabu olarak görüldüğü konular arasındadır (Civil ve Yıldız, 2010). Günümüzde öz-bildirim türü ölçeklerde dahi cinselliğin daha az ifade edildiği görülmektedir. Ergenlik döneminin gelişim özellikleri de göz önüne alındığında, bu sonucun, karma eğitimin değersizleştirilmesi, karşı cinsle ilişkilerin sınırlı olmasının gerekliliği ile ilgili yapılan vurgulamalarla ilişkili olabileceği düşünülmüştür. Dolayısıyla artan endüstrileşme, teknolojik gelişmeler, şehirleşme ve eğitim düzeyindeki artışlara rağmen yaklaşık 18 yıllık süreçte cinselliğin ülkemizde hala ifade dilmekten kaçınılan, hatta tabu olarak görülen konular arasında yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Dini konular maddesinden alınan puanların ortalamalarının iki çalışmada da aynı olduğu, ancak sıralama olarak 1995'te en sık düşünülen 24. madde iken, 2013 yılındaki çalışmada en sık düşünülen 20. madde olduğu dikkati çekmiştir. Muhafazakar düşünce içinde din toplumun istikrarını ve devamını sağlayan bir bağ olarak görülür. Bu düşüncenin hakim olduğu toplumlarda, dinsel inançlara sahip olma ya da olmama, bir dinin mensubu olma ya da olmama, bir dinin gereklerini yerine getirme ya da getirmemenin bireyin kimliğinin belirlenmesinde önemli rol oynadığı düşünülebilir (Doğanay, 2007). Eser (2007) tarafından yapılan bir araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin %6.4'ünün kendisini muhafazakar olarak gördüğü ifade edilmiştir. Mevcut çalışmada, 1995 yılındaki sonuçlara göre 2013 yılında, dini konuların gençlerin zihinlerini meşgul etme sıklığının daha az olması beklenirken dini konuların zihinlerini en sık meşgul eden 24. konu iken 20. sıraya yükseldiği görülmüş ve iktidar ve medya sahiplerinin muhafazakar tutumlarının bu farklılıkta etkisinin olabileceği düşünülmüştür.

Gençlerin toplumumuzdaki politik konular hakkında düşünme sıklığının arttığı görülmesi de mevcut çalışmanın dikkat çeken bir diğer sonucudur. Ergenlik dönemindeki bireylerin siyasi konulara olan ilgisinin artması bu gelişim döneminin özelliklerine uygundur. Eser (2007) tarafından gençlerin siyasi tutumlarının incelendiği bir araştırmanın sonuçlarında da gençlerin genelinin kendisini siyasete ilgi duyuyor olarak ifade ettiği görülmüştür. Ancak 1995'ten 2013'e gelindiğinde artan ilginin ülkemizdeki siyasi gündemin yoğunluğuyla, gruplar arasındaki çatışmaların artmasıyla ve medyada sıkça bu konuların yer almasıyla ilişkili olabileceği düşünülmüştür.

Teknolojik gelişmelerin artmasıyla ekonomik güce sahip olmanın da önemi artmaktadır. Günümüzde facebook ya da twitter hesabı olmayan genç birey neredeyse yok gibidir. Buna bağlı olarak da bilgisayar, tablet ve akıllı telefonlara sahip olabilmek için ekonomik güce sahip olmanın önemi artmaktadır. Mevcut çalışmada, 2013 yılında yapılan araştırmada, para kazanmak, ekonomik durumum ve okuldayken yarı zamanlı bir işe sahip olmak gibi konular hakkında 1995 yılına göre

daha sık düşünülünün ifade edilmesi de teknoloji çağında, ekonomik güce sahip olmanın ne kadar önemli olduğunun göstergesi olabilir.

İnsanlarda görülen bencillik ve yalnızlığın gençlerin zihinlerini meşgul etme sıklığının artması, toplulukçu bir yapıdan daha birey odaklı bir toplum olmaya başlamamızla ilişkili olabilir. Teknoloji çağıyla birlikte bireyselliğin artması, dolayısıyla rekabetin artması ve çalışmaya daha fazla vakit ayırmak zorunda kalınması; hem ekonomik koşullar hem de sosyal medya kullanımının artması, dolayısıyla insanların bilgisayar başında daha fazla vakit geçirmeye başlamasının bu sonuçlar üzerinde etkili olmuş olabileceği düşünülebilir. Gençlerin zihinlerini meşgul eden konulardan biri olan ülke nüfusunun artışının 1995 yılında 2013 yılına göre zihinlerini daha sık meşgul eden bir konu olduğu sonucuna mevcut bulgulardan ulaşılmıştır. Yakın geçmişte ülkemizin gelişmekte olan ülkeler arasında olmasına bağlı olarak, nüfus artışı önemli bir risk faktörü olarak görülürken günümüzde çocuk teşviklerinin artmasıyla ülke nüfusunun artışının desteklendiği; dolayısıyla bu konunun normalleştirildiği düşünülmektedir.

1995 yılındaki çalışmada maddelere verilen puanların ortalamaları ile 2013 yılındaki puanların ortalamaları karşılaştırıldığında, günümüzde gençlerin ulusal, dünya ve çevre konularına daha az duyarlı olma eğiliminde olduklarını söyleyebiliriz. Bu durum eğitim sisteminin ve ebeveynlerin çocuk yetiştirme tutumlarında gerçekleşen değişimlerin bir göstergesi olarak düşünülebilir.

Araştırmanın sonuçları bir bütün olarak değerlendirildiğinde, "Giderek daha dindar, siyasi konulara daha fazla ilgi duyan, para kazanmayı daha çok önemseyen ve yalnızlaşan bir nesil mi yetişiyor?" sorusu zihinlerde oluşmuş olabilir. Ancak bu çalışma neticesince elde ettiğimiz verilerle böyle bir sonuca varılması mümkün görünmemektedir. Mevcut çalışmada, 18 yıl arayla yapılan iki araştırmanın sonuçları karşılaştırılmıştır. Ancak çalışmanın bir sınırlılığı olarak, yaş aralığı ve yaş ortalaması açısından farklılıklar dikkati çekmektedir. Sonuçların genellenebilirliği açısından benzer yaş aralığı ve ortalaması olan farklı örneklemeler ile yapılacak karşılaştırmalarla daha kapsamlı sonuçlara ulaşılabılır. Son olarak, bu konuda boylamsal, ancak kendini bildirim türü ölçeklerle de sınırlandırılmamış araştırmalara gereksinim olduğu düşünülmektedir.

Kaynaklar

- Andiç, S. (2013). *Ergenlik Döneminde Zihni Meşgul Eden Konularla İlişkili Değişkenler: Bağlanma Tarzları, Öz-Şefkat ve Psikolojik Belirtiler*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bee, H., ve Boyd, D. (2009). *Çocuk Gelişim Psikolojisi* (1.baskı). (Çev. O. Gündüz). İstanbul: Kaknüs Yayınları.

- Civil, B. ve Yıldız, H. (2010). Erkek Öğrencilerin Cinsel Deneyimleri ve Toplumdaki Cinsel Tabulara Yönelik Görüşleri. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi*, 3(2), 58-64.
- Dacey J. S. ve Travers, J. F. (1996). *Human development* (3.baskı). Chicago: Benchmark Publishers.
- Doğanay, Ü. (2007). AKP'nin Demokrasi Söylemi ve Muhafazakarlık: Muhafazakar Demokrasiye Eleştirel Bir Bakış. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 62(1), 65-88.
- Erikson, E. H. (1959). *Identity and Life Cycle*. Psychological Issues (Monograph No.1). New York: International Universities Press.
- Eser, H. B. (2007). Üniversite Gençlerinin Siyasal Tutumları Üzerine Bir İnceleme-SDÜ Örneği. *Yerel Siyaset*, 2(23), 69-72.
- Gander, M. J., ve Gardiner, H. W. (2007). *Çocuk ve Ergen Gelişimi* (6.baskı). B. Onur (Ed.).
- Jessor, R. (1998) *New Perspectives on Adolescent Risk Behavior*. USA: Cambridge University Press.
- Karancı, A. N., Gençöz, F. ve Bozo, Ö. (Ed.). (2011). *Psikolojik Sağlığımızı Nasıl Koruruz? I Çocukluk ve Ergenlik* (2.baskı). Ankara: ODTÜ Yayıncılık.
- Kulaksızoğlu, A. (2001). *Ergenlik Psikolojisi* (4.baskı). İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Muuss, R. E. (2006). *Theories of Adolescence*. (6. Baskı) New York: McGraw- Hill Publishers.
- Şahin, N. ve Şahin, N. H. (1995). Dimensions of Concerns: the case of Turkish adolescents. *Journal of Adolescence*, 18, 1-21.
- Tuncay, S. (2000). Türkiye'de Gençlik Sorunlarının Psikolojik Boyutu. *Muğla Üniversitesi SBE Dergisi*, 1(1), 231-257.
- Violato, C. and Holden, W. B., (1988). A Confirmatory Factor Analysis of a Four-Factor Model of Adolescent Concerns. *Journal of Youth and Adolescence*, 17(1), 101-113.
- Yörükoğlu, A. (2004). *Çocuk Ruh Sağlığı* (27.baskı). İstanbul: Özgür Yayınları.